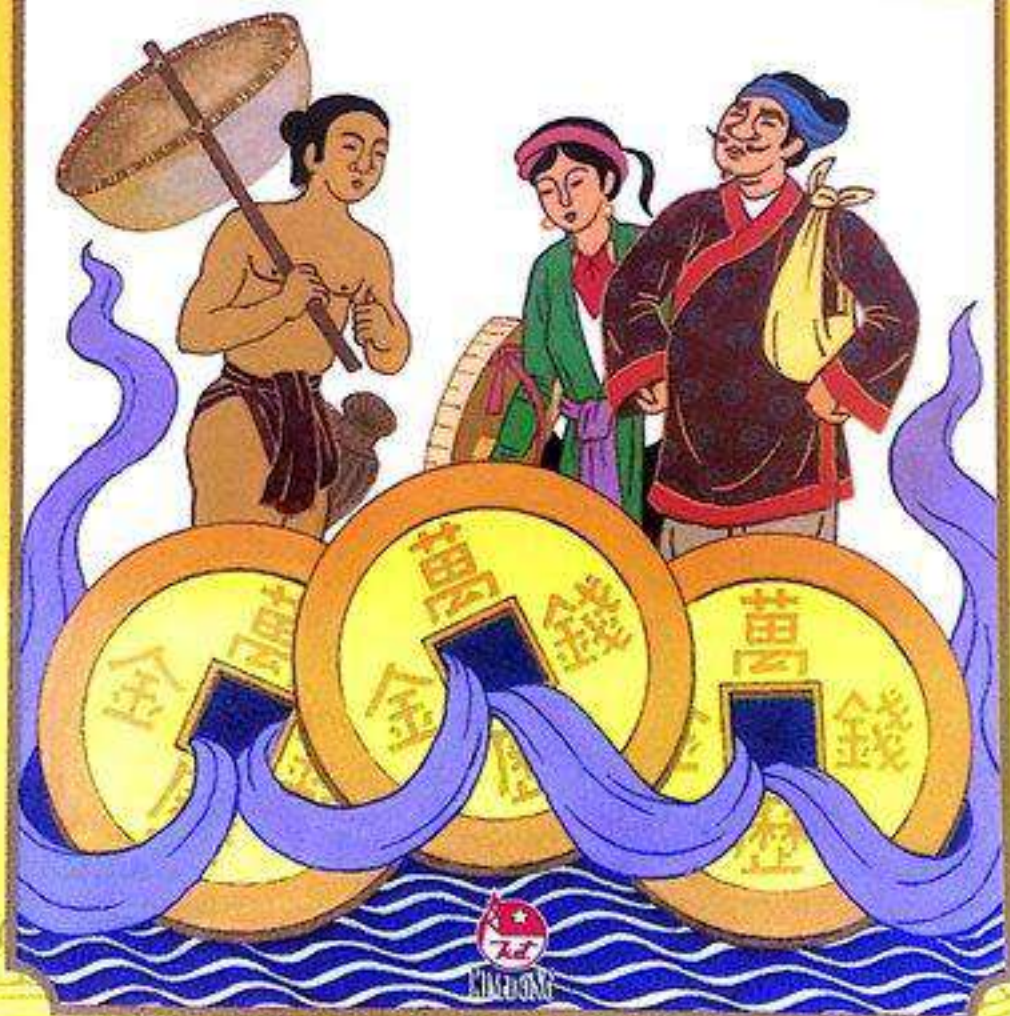

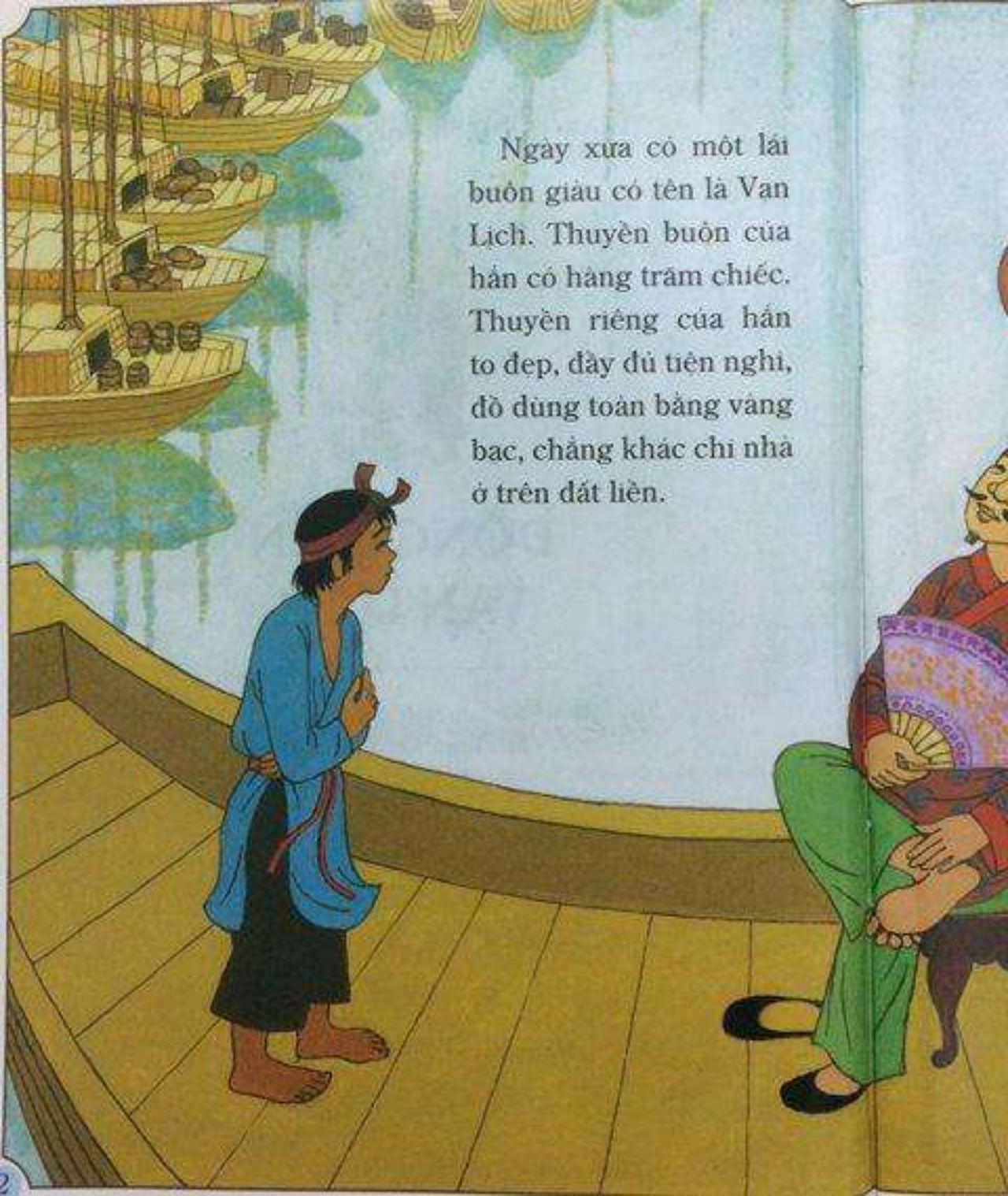
TRANH TRUYỆN DÂN GIAN VIỆT NAM

ĐỒNG TIỀN VẠN LỊCH

Tranh: Ngô Mạnh Lân - Biên soạn: Lê Thanh Nga

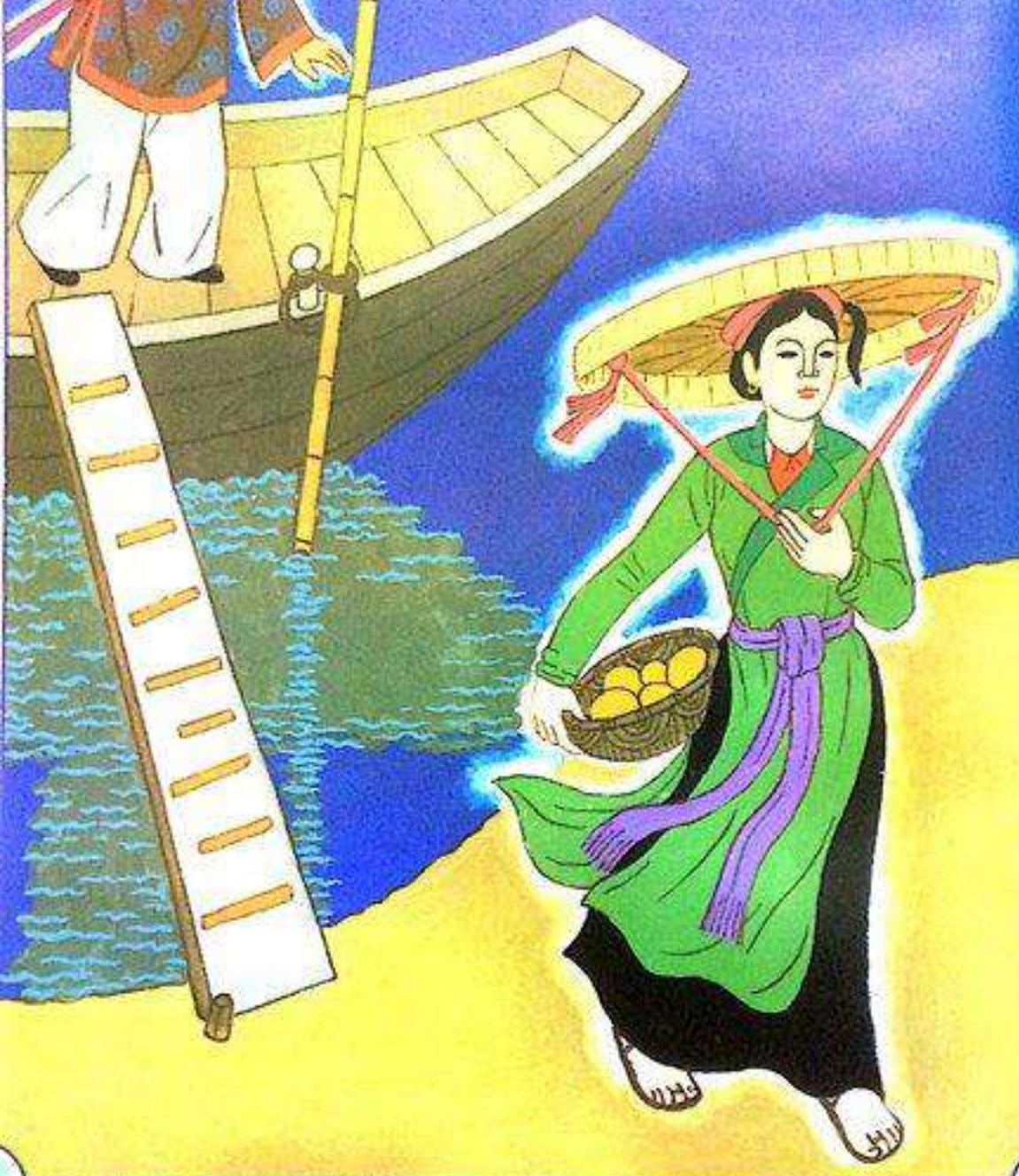

NHÀ XUẤT BẢN KIM ĐỒNG

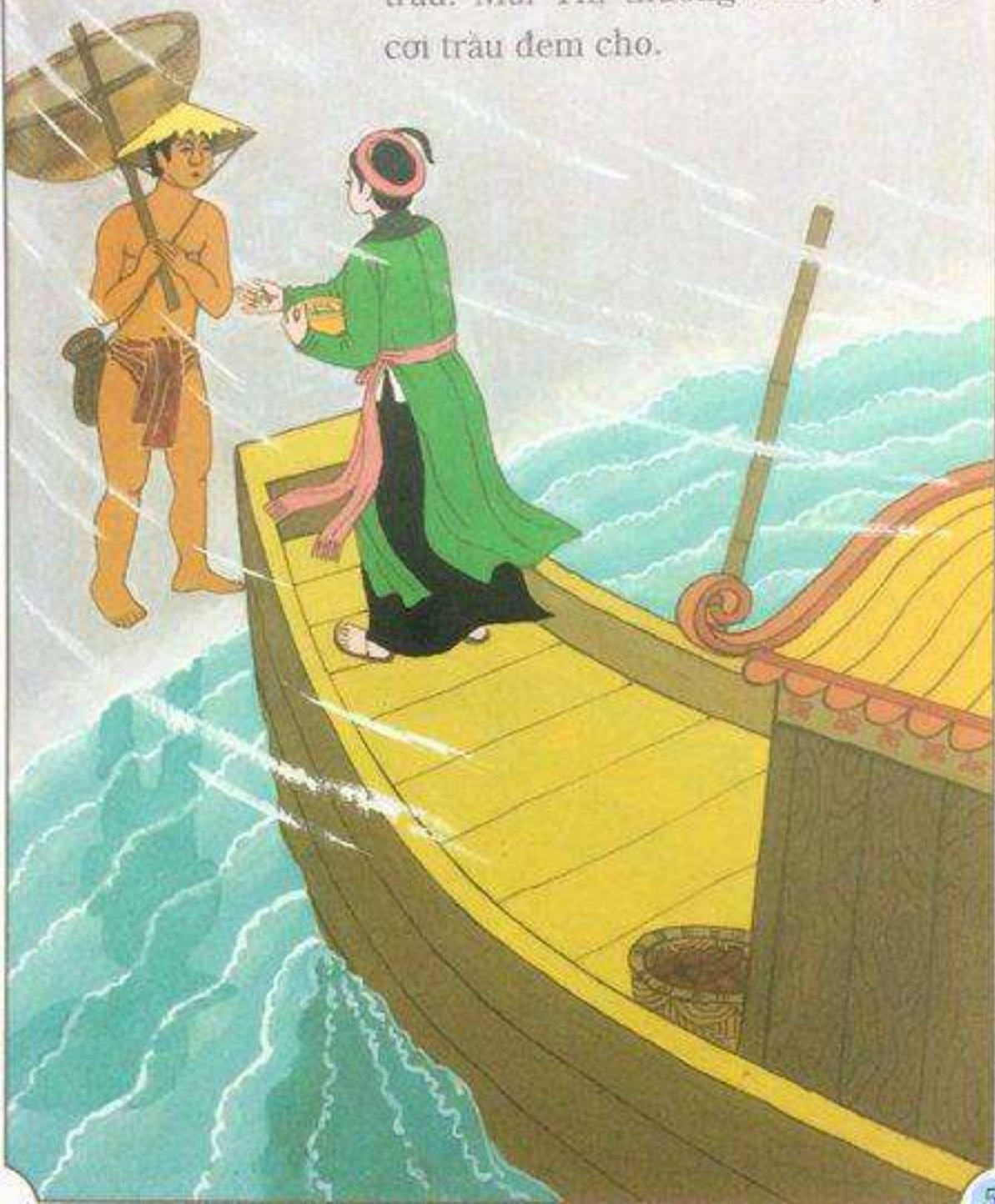

Ngày xưa có một lái
buôn giàu có tên là Van
Lịch. Thuyền buôn của
hắn có hàng trăm chiếc.
Thuyền riêng của hắn
to đẹp, đầy đủ tiện nghi,
đồ dùng toàn bằng vàng
bạc, chẳng khác chi nhà
ở trên đất liền.

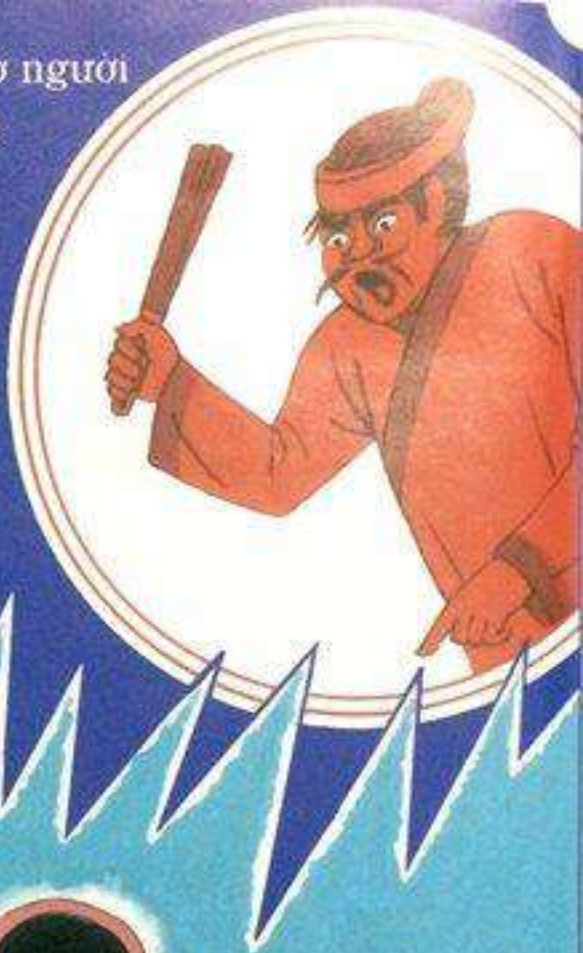
Vạn Lịch có người vợ đẹp tên là Mai Thi. Mỗi lúc phải rời thuyền đi buôn bán xa, Vạn Lịch thường ghen tuông, nghi ngờ lòng chung thủy của vợ, khiến nàng rất khổ tâm.

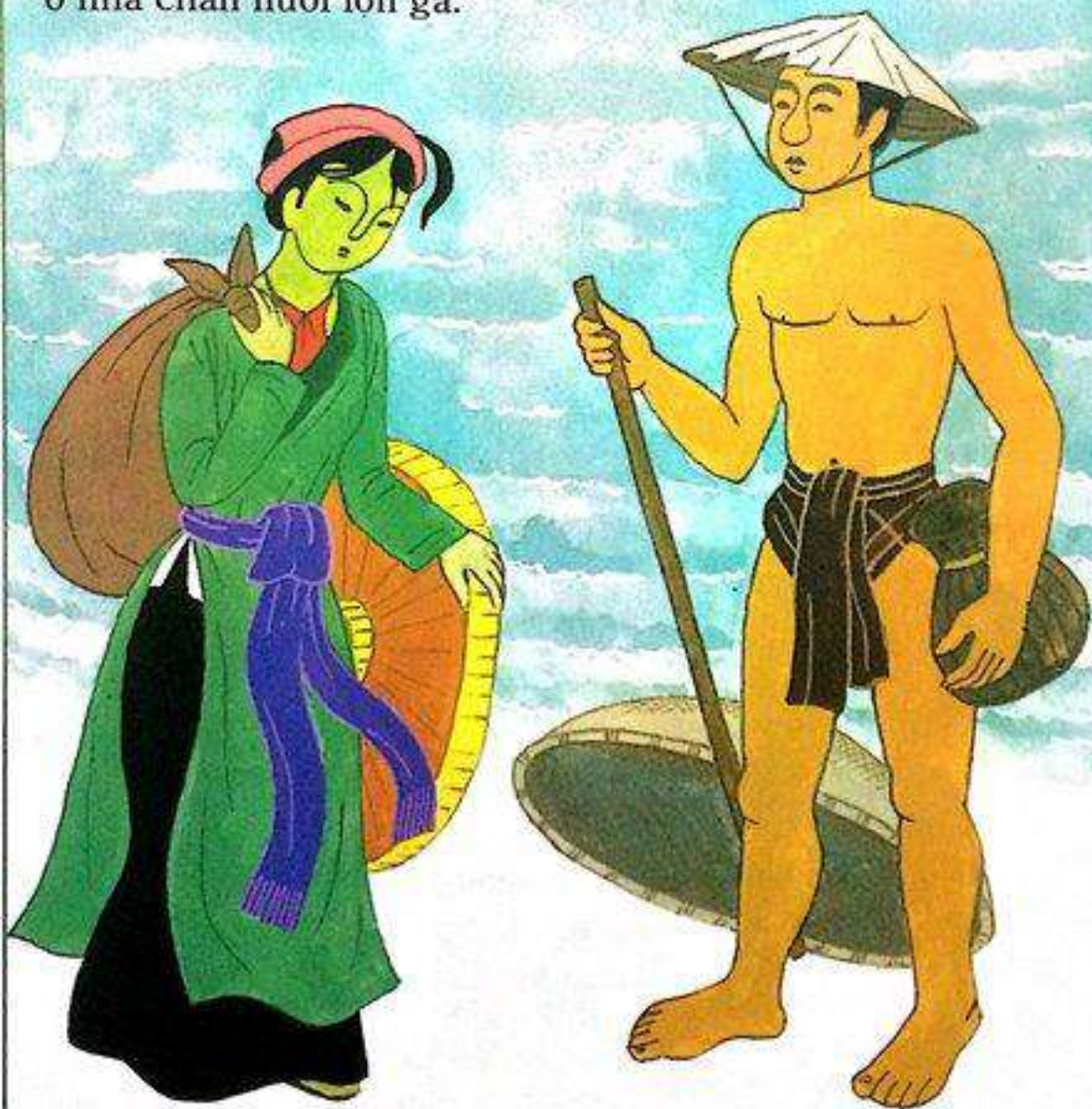
Một hôm, khi thuyền đậu lại ở
bến vắng, cô người đàn gái rét
run cầm cập đến xin một miếng
trầu. Mai Thi thương tình, lấy hết
cơi trầu đem cho.

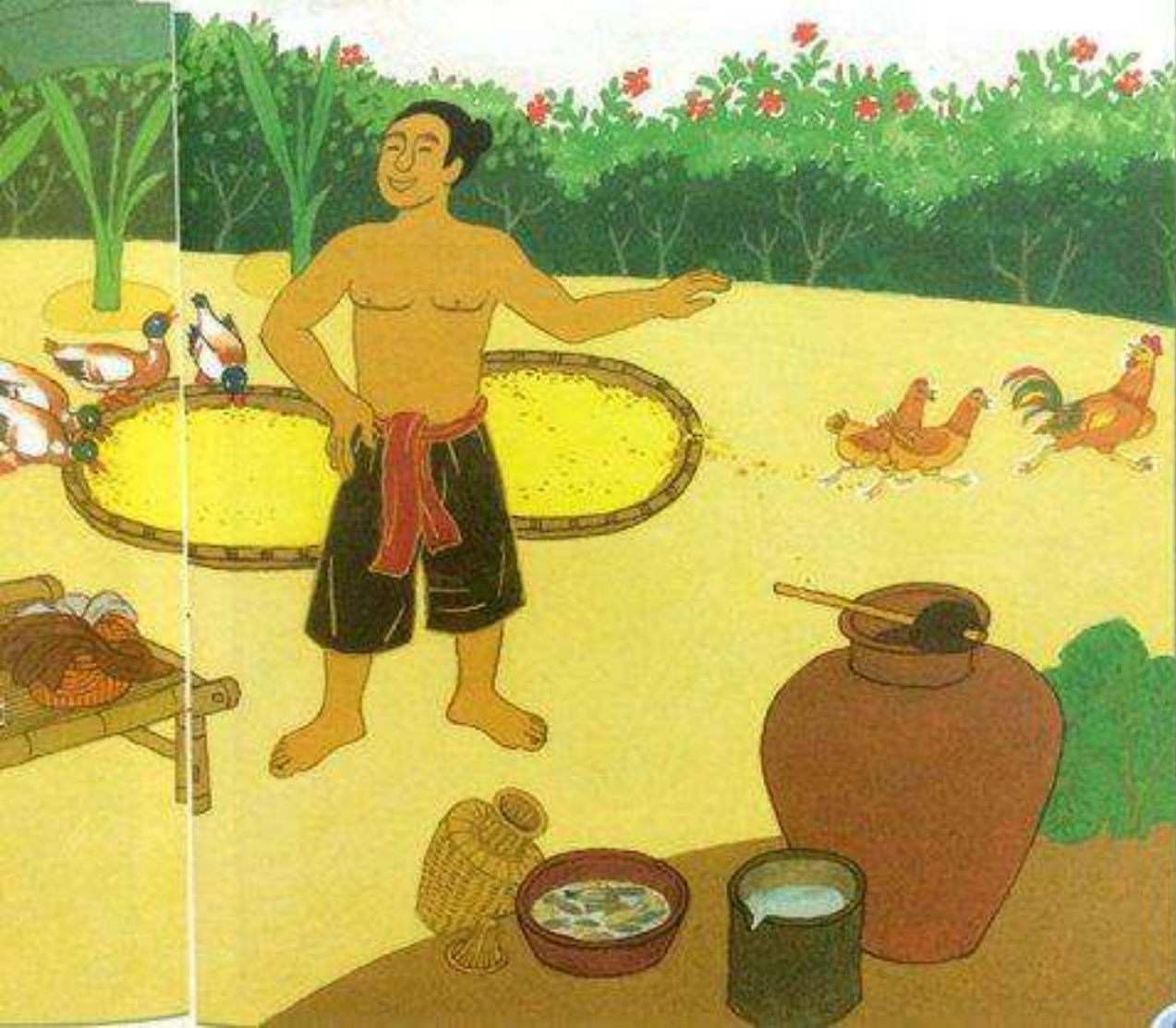
Van Lịch nổi cơn ghen, chớ người
đánh giâm đi khỏi, hăn mắng
chửi Mai Thị thâm tẻ rồi vút
trả nàng xong ào, quăng cho
một thoi vàng, một thoi bạc
và đuổi đi ngay mặc cho
nàng hết lời thề thốt
van xin.

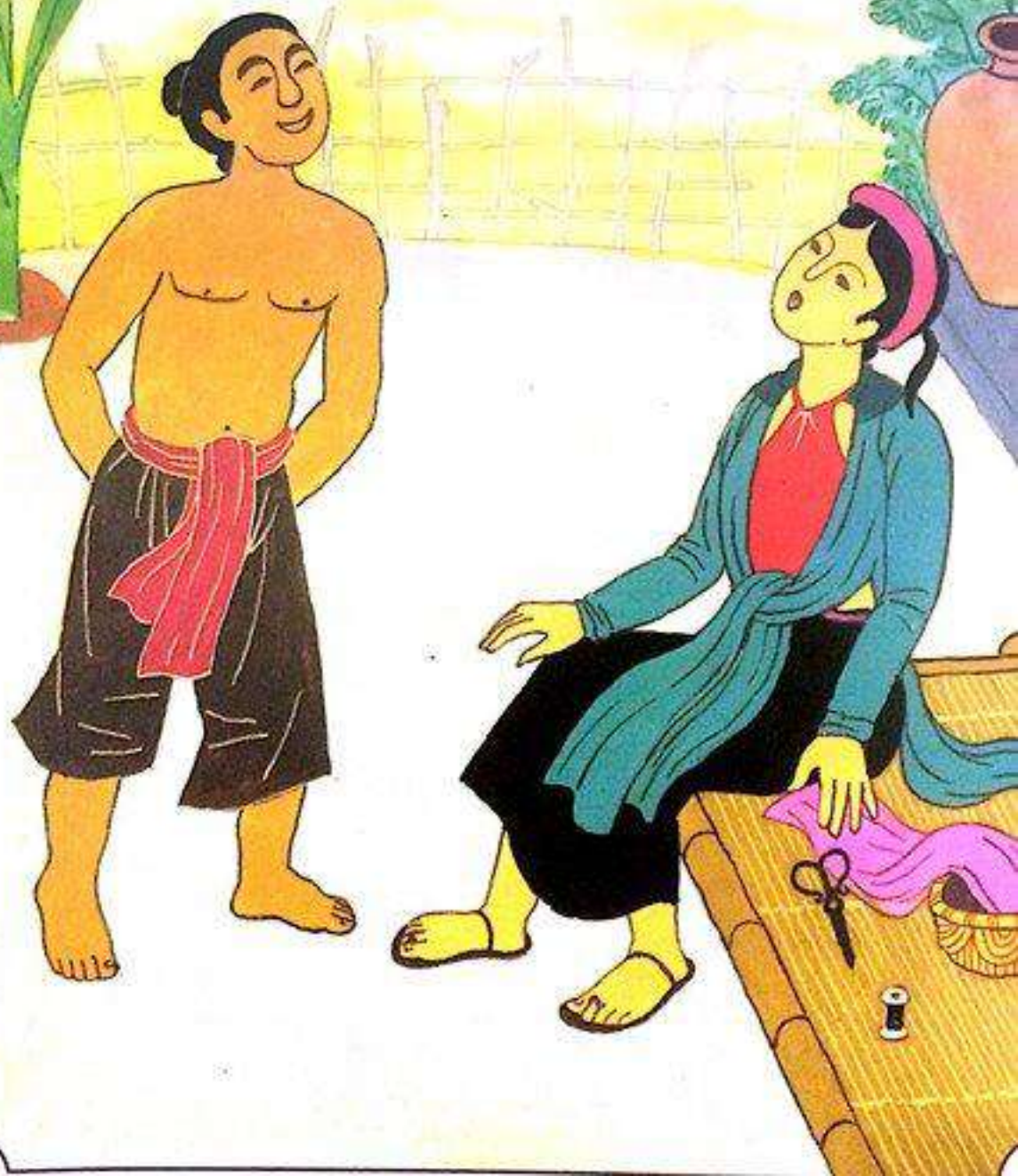
Mai Thị lang thang trên bờ sông, vô tình gặp lại người đánh giậm. Nàng tự nhủ: “Ấu cũng là duyên phận”. Nàng gạt nước mắt kể lể ngọn nguồn rồi ngỏ ý theo về làm vợ anh đánh giậm. Tự nhiên được vợ, anh đánh giậm mừng rỡ đưa Mai Thị về túp lều của mình bên sông. Hằng ngày anh vẫn đi đánh giậm, kiếm cá mang ra chợ bán, Mai Thị ở nhà chăn nuôi lợn gà.

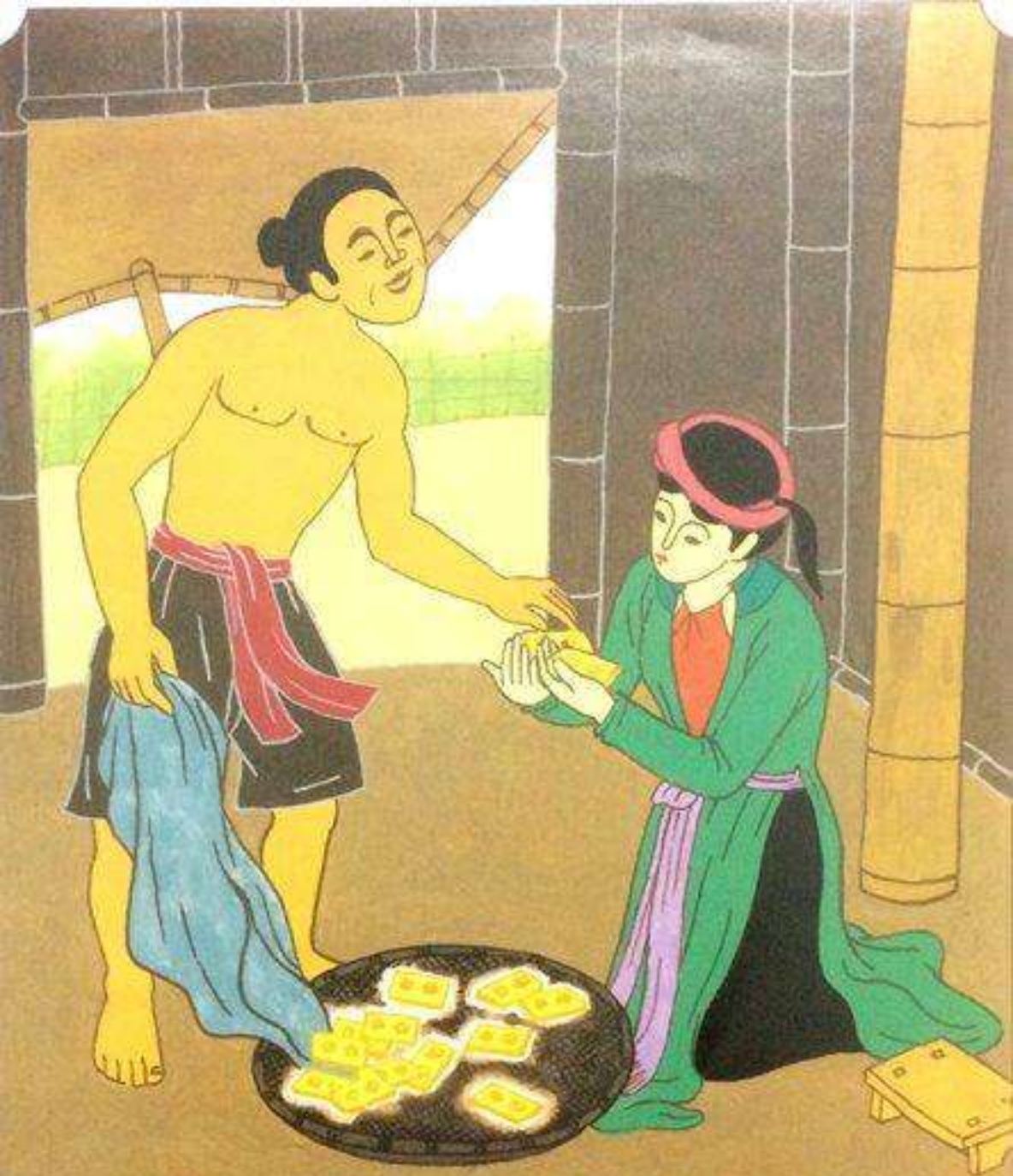

Vợ chồng Mai Thi sống hòa thuận bên nhau đã được ba năm. Một hôm hai vợ chồng rỗi việc ngồi chơi, thấy đàn gà vào mổ thóc phơi ngoài sân, anh chàng đánh giậm tiền tay vớ thời vàng trong thùng khâu của vợ ném đàn gà. Chàng may ném quã tay, thời vàng vãng luôn xuống sông.

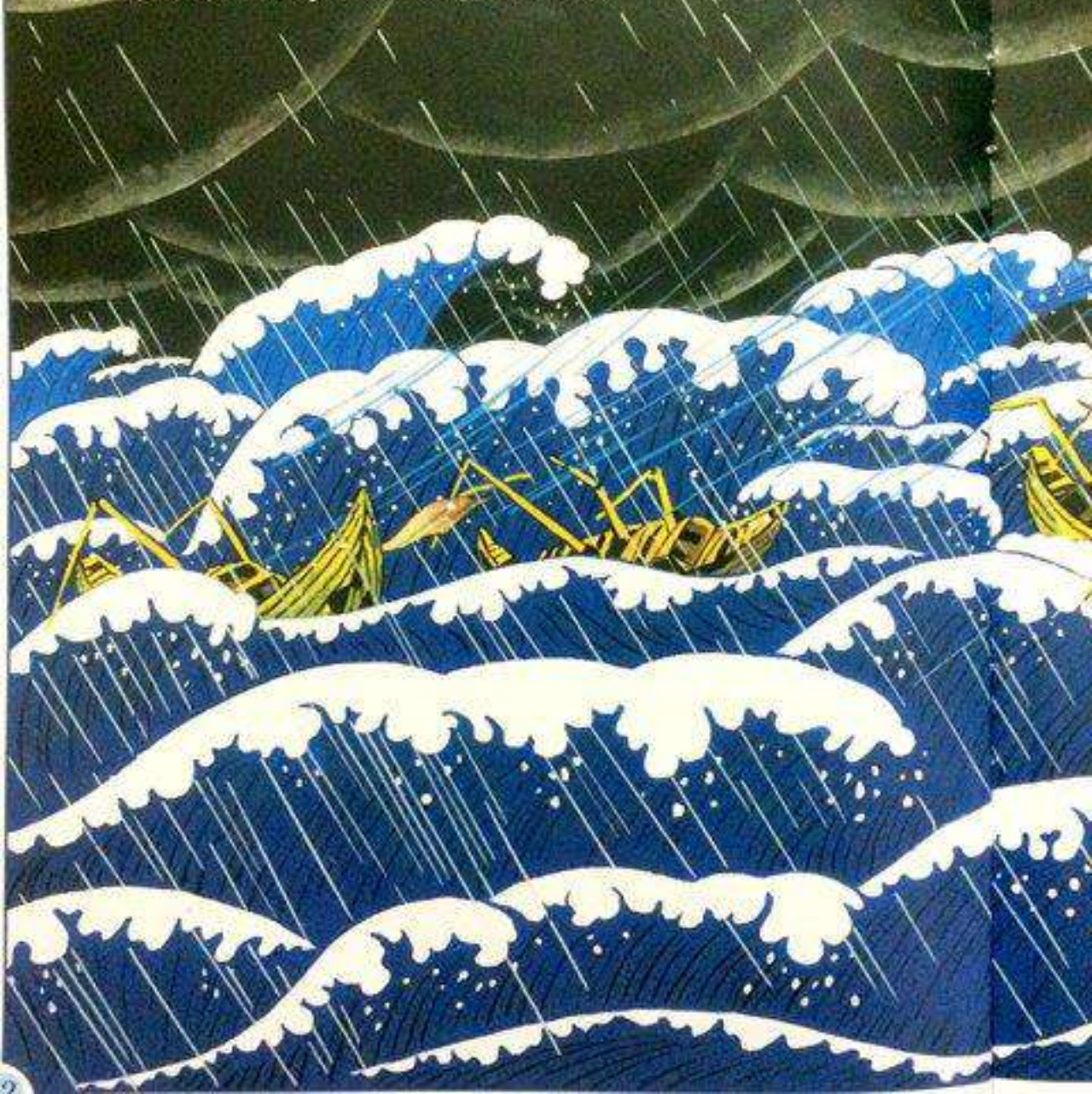
Mai Thị trách chồng dãn, dãn ném
mất thời vàng quý giá. Anh chồng than
nhiên nói rằng thứ ấy anh vẫn thấy vô
khối ở nơi hay đến đánh giậm.

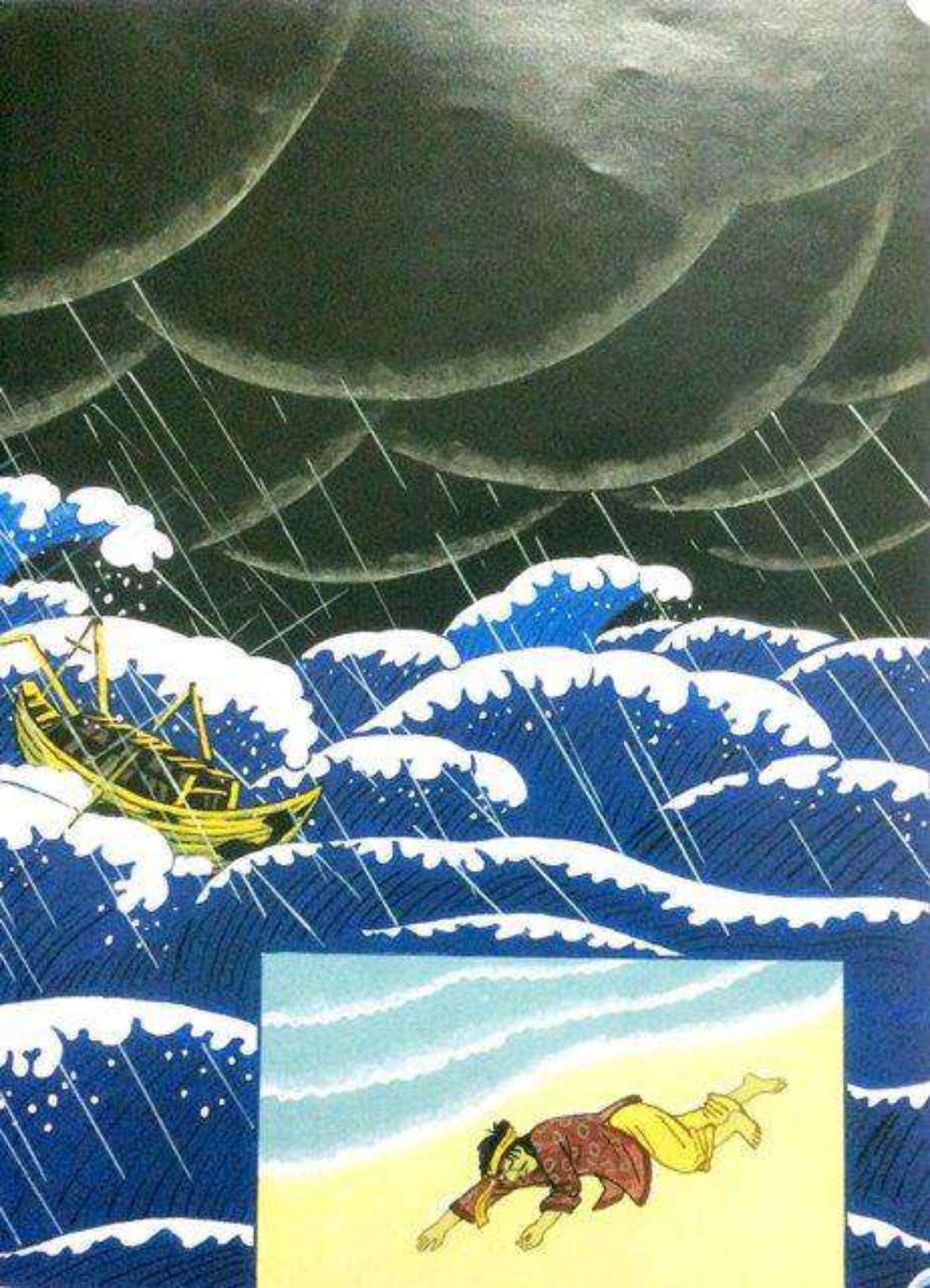

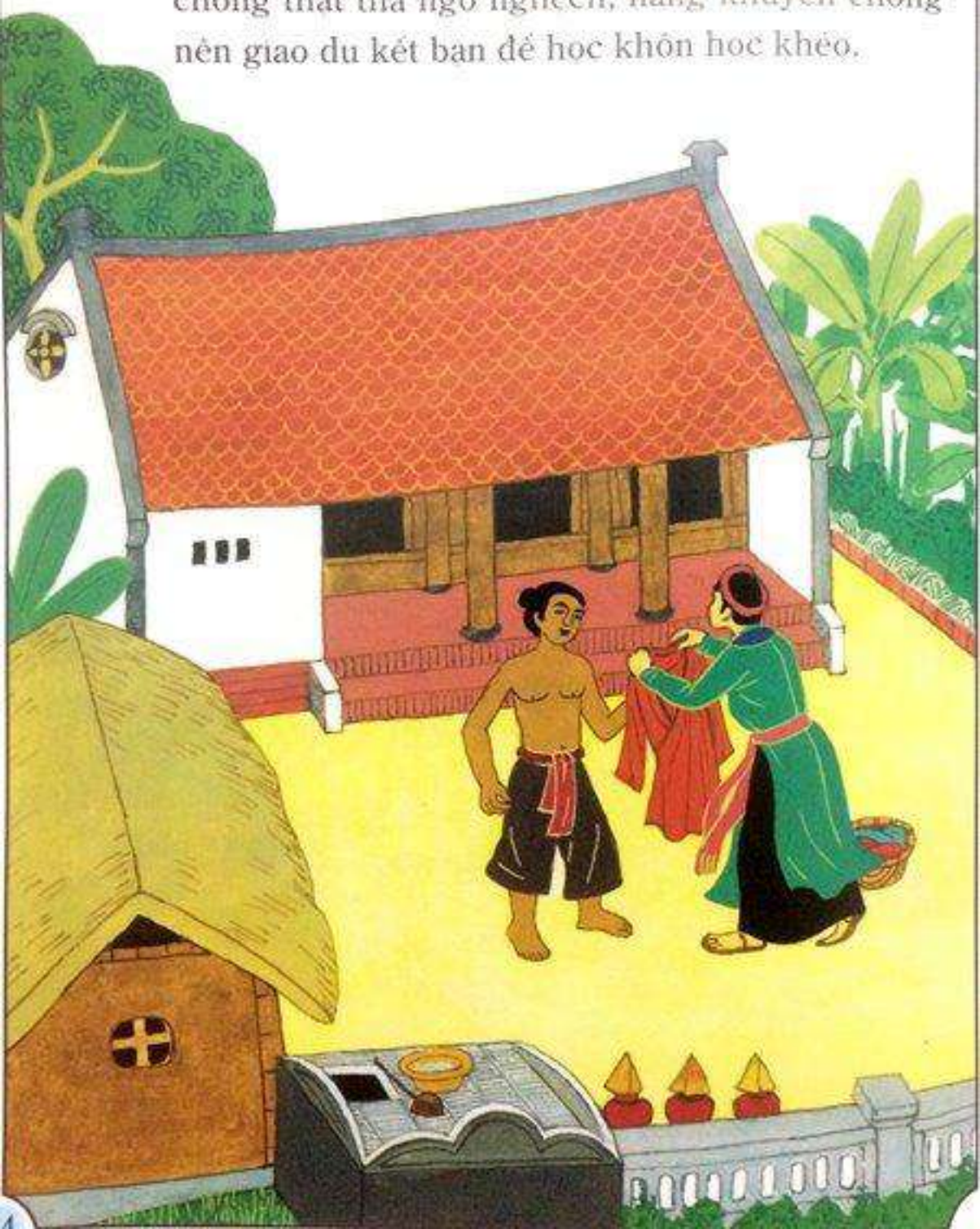
Mai Thi ngăn người, hỏi hà giục chồng đi lấy về. Quả nhiên đó là những thoi vàng thật và la thay, thoi nào cũng có dấu hiệu riêng của Vạn Lịch.

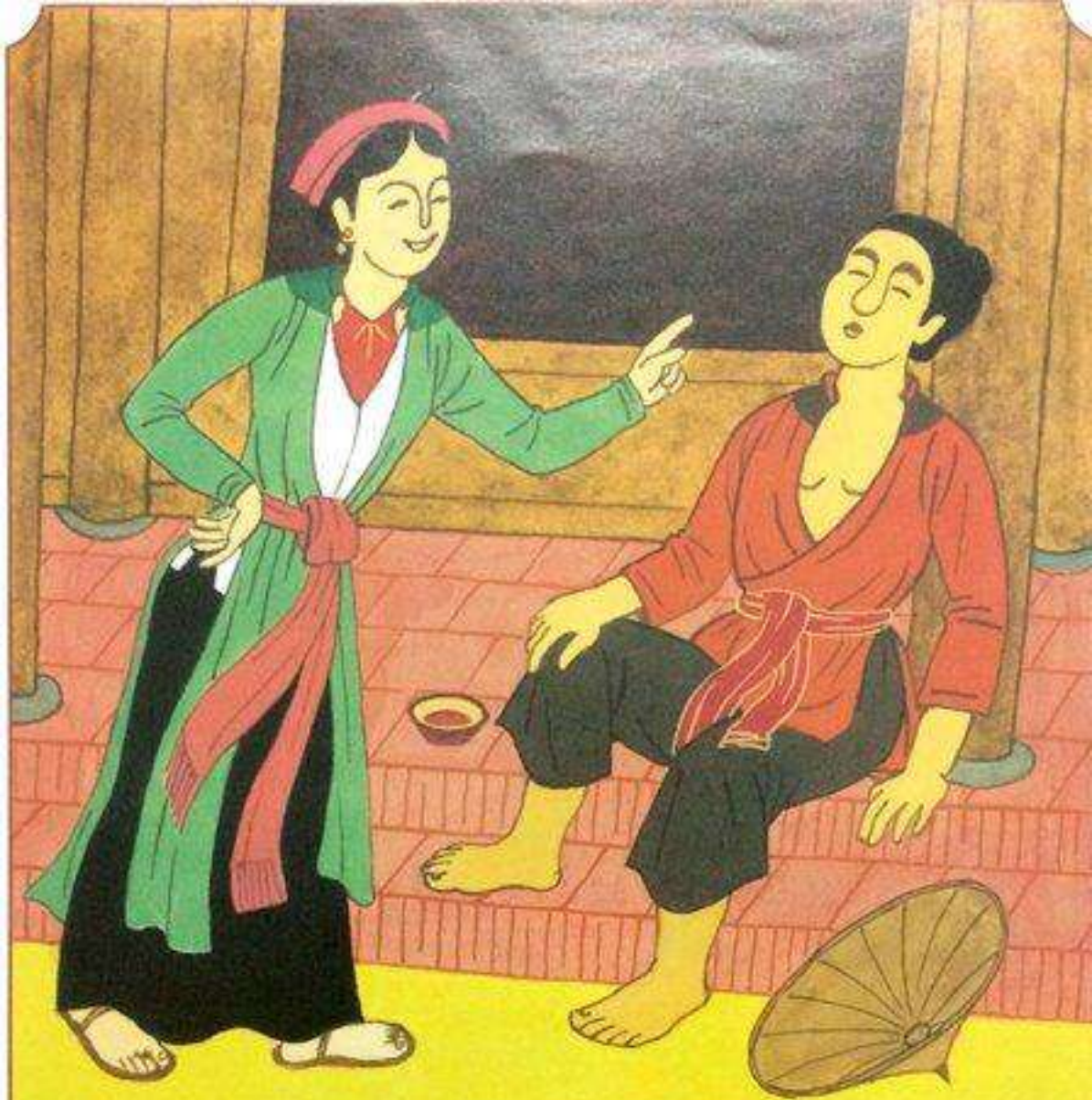
Thì ra Van Lich từ ngày đuổi vợ, buồn bán có phần thua lỗ. Một chuyến gặp bão, thuyền đắm, Van Lich chỉ thoát được thân còn của cải, hàng hóa đều chìm xuống nước và dần dần trôi giạt về đây. Thế là bao nhiêu vàng bạc của Van Lich lại về tay vợ chồng Mai Thi.

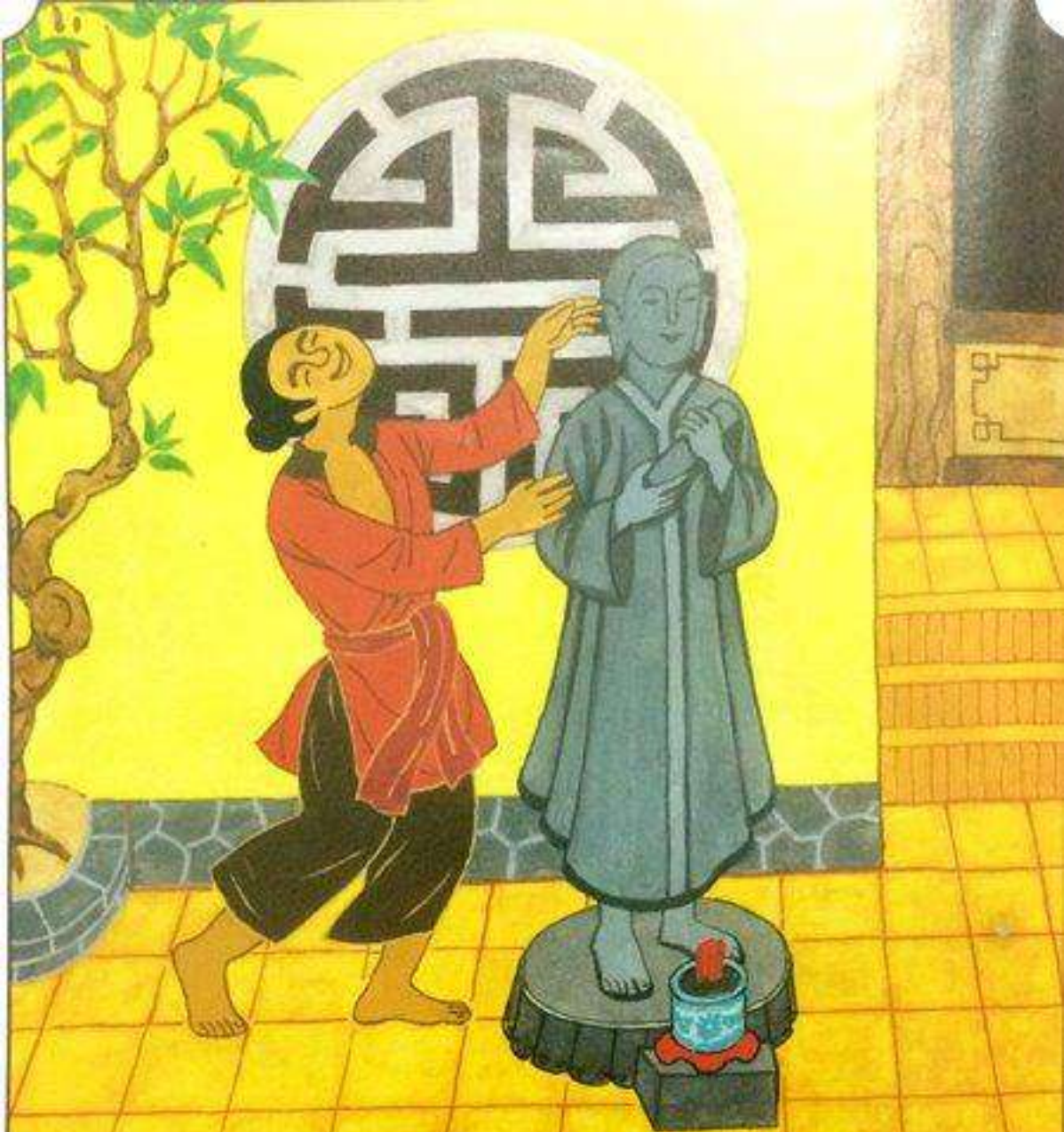
Cò của rồi, Mai Thi ben xây nhà cao cửa rộng
và may sắm quần áo tốt cho chồng. Thấy
chồng thật tha ngơ ngếch, nàng khuyên chồng
nên giao du kết bạn để học khôn học khéo.

Chồng nghe lời, vào xóm ga chuyện với mọi người nhưng từ trước đến nay, mọi người đều cho là anh chàng vừa nghèo vừa dần nên toàn cười giễu anh ta.

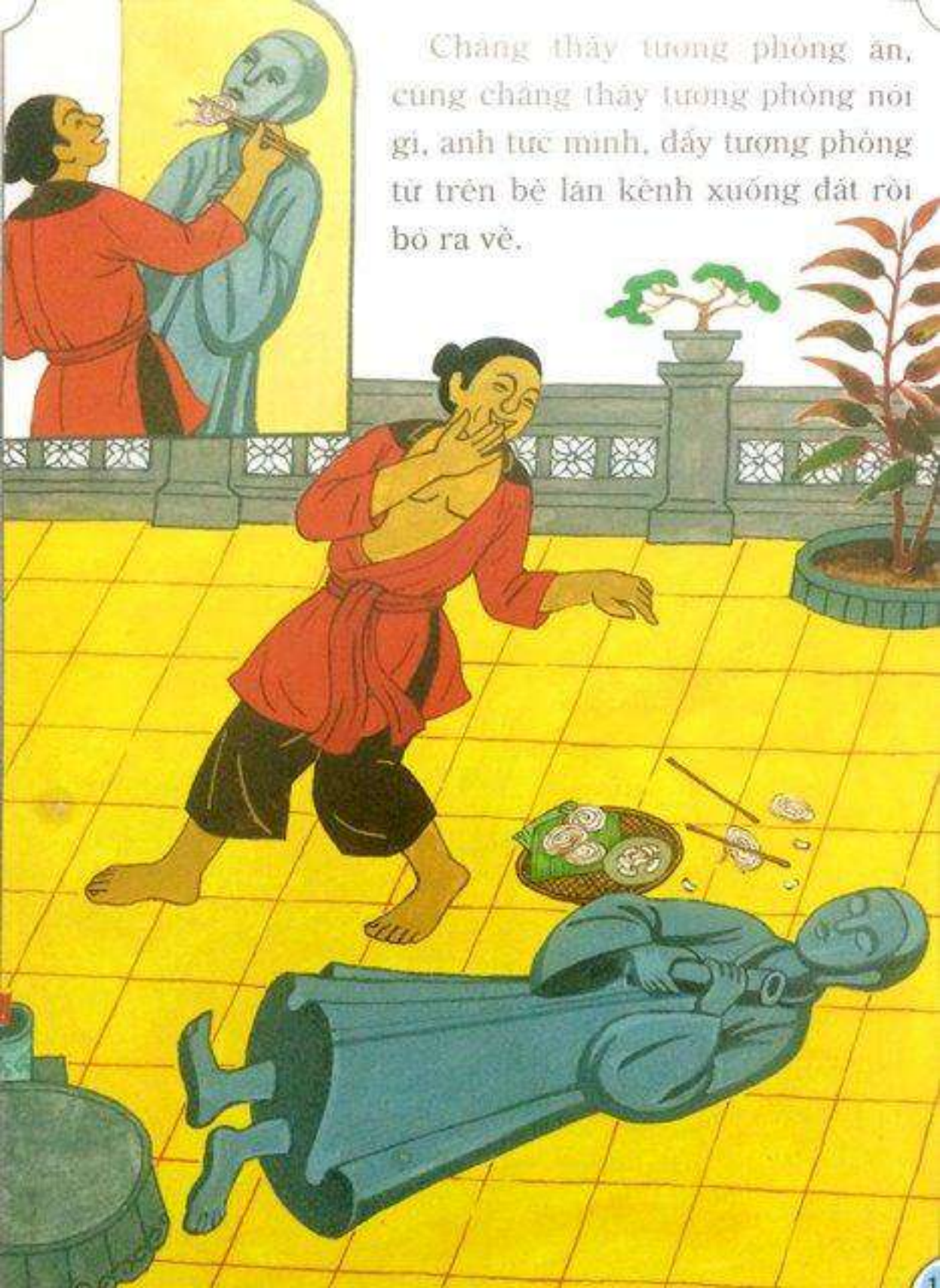
Đi mấy ngày liền mà chẳng chơi được với ai. Mai Thị lác đầu: Người dàu lai gốc nghếch đến thế, họa chăng chỉ chơi được với phỗng thôi.

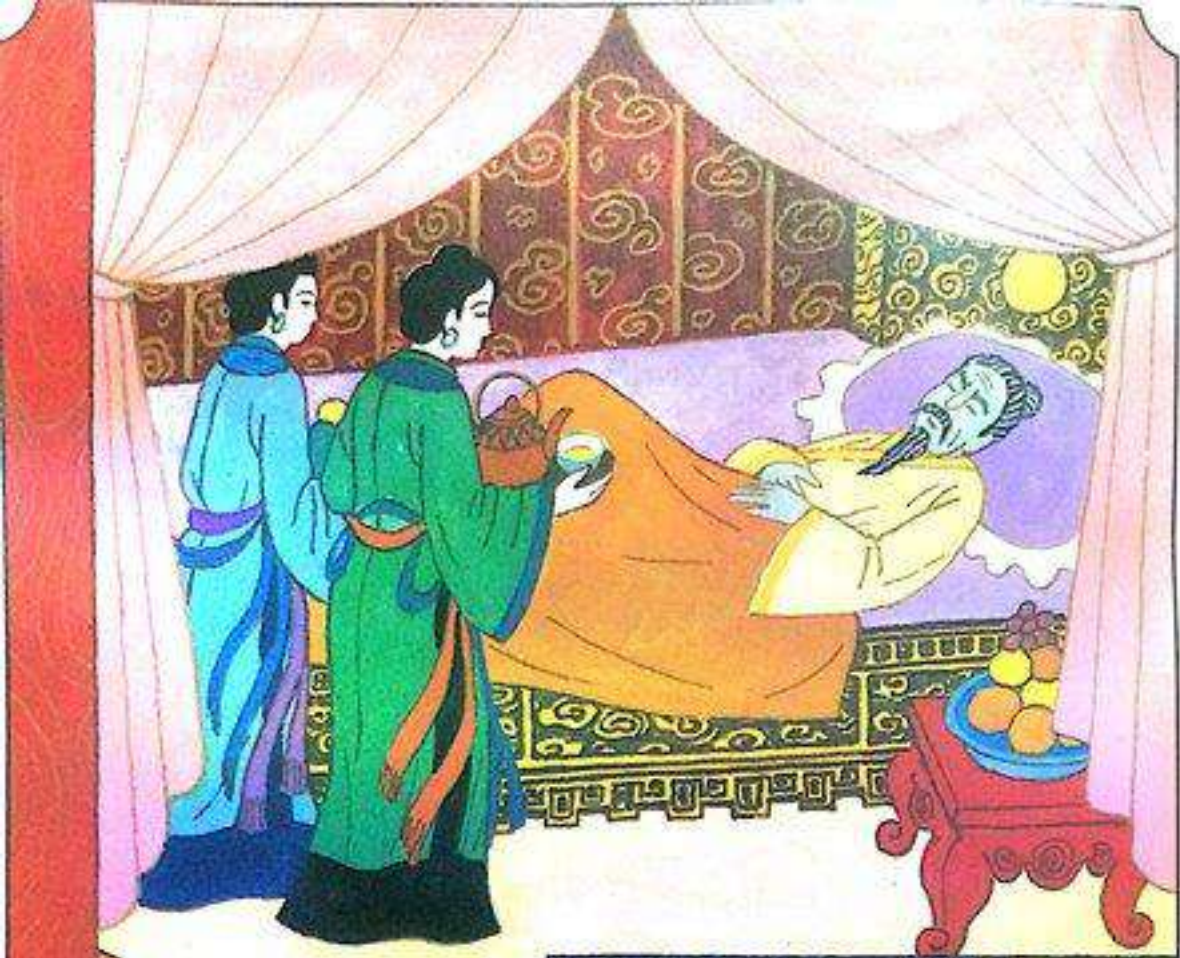

Anh chồng tượng vợ nói thật, ben tìm đến một ngôi đền vắng, lân la làm quen với mấy bức tượng phong dung canh đèn, hỏi chuyện, kê vai ba cô y như với người thật.

Anh ta còn đi mua bún long về, mời tượng phở ăn, nhét vào miệng mỗi tượng một miếng.

Chàng thầy tuơng phòng ăn,
cũng chàng thầy tuơng phòng nói
gi, anh tuc mình, dấy tuơng phòng
từ trên bệ lán kãnh xuống đất rồi
bỏ ra về.

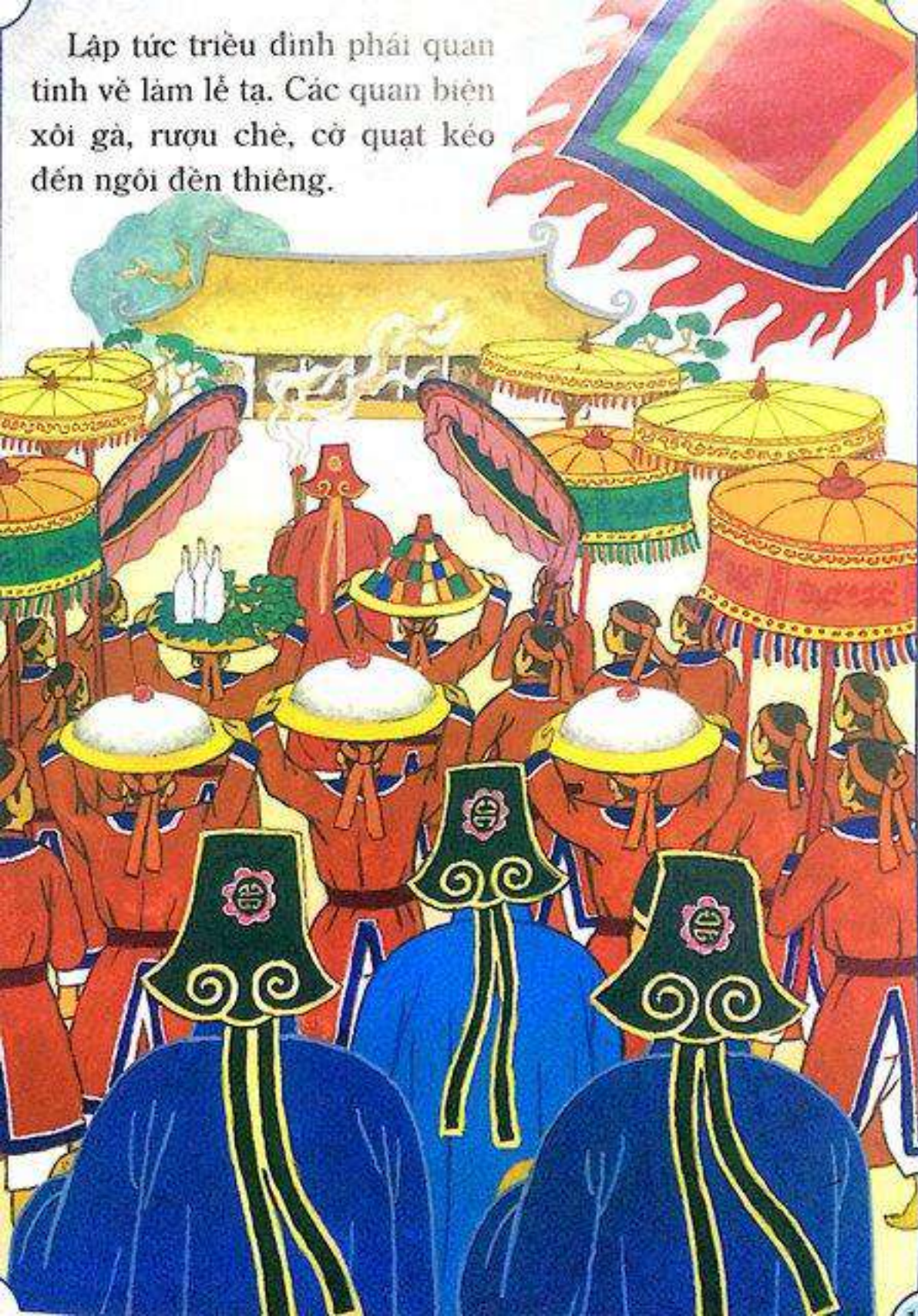

Không ngờ ngôi
đền đó là nơi phát tích
của vua. Sau khi tượng
phỗng bị đổ xuống đất,
nhà vua đột nhiên bị đau
bại một nửa người, bao
nhiều danh y được triệu
về nhưng cũng đều bó
tay. Một ông quan gieo
quẻ và nói rằng ngôi đền
thiêng của vua bị động.

Lập tức triều đình phái quan
tinh về làm lễ tạ. Các quan biên
xôi gà, rượu chè, cờ quạt kéo
đến ngôi đền thiêng.

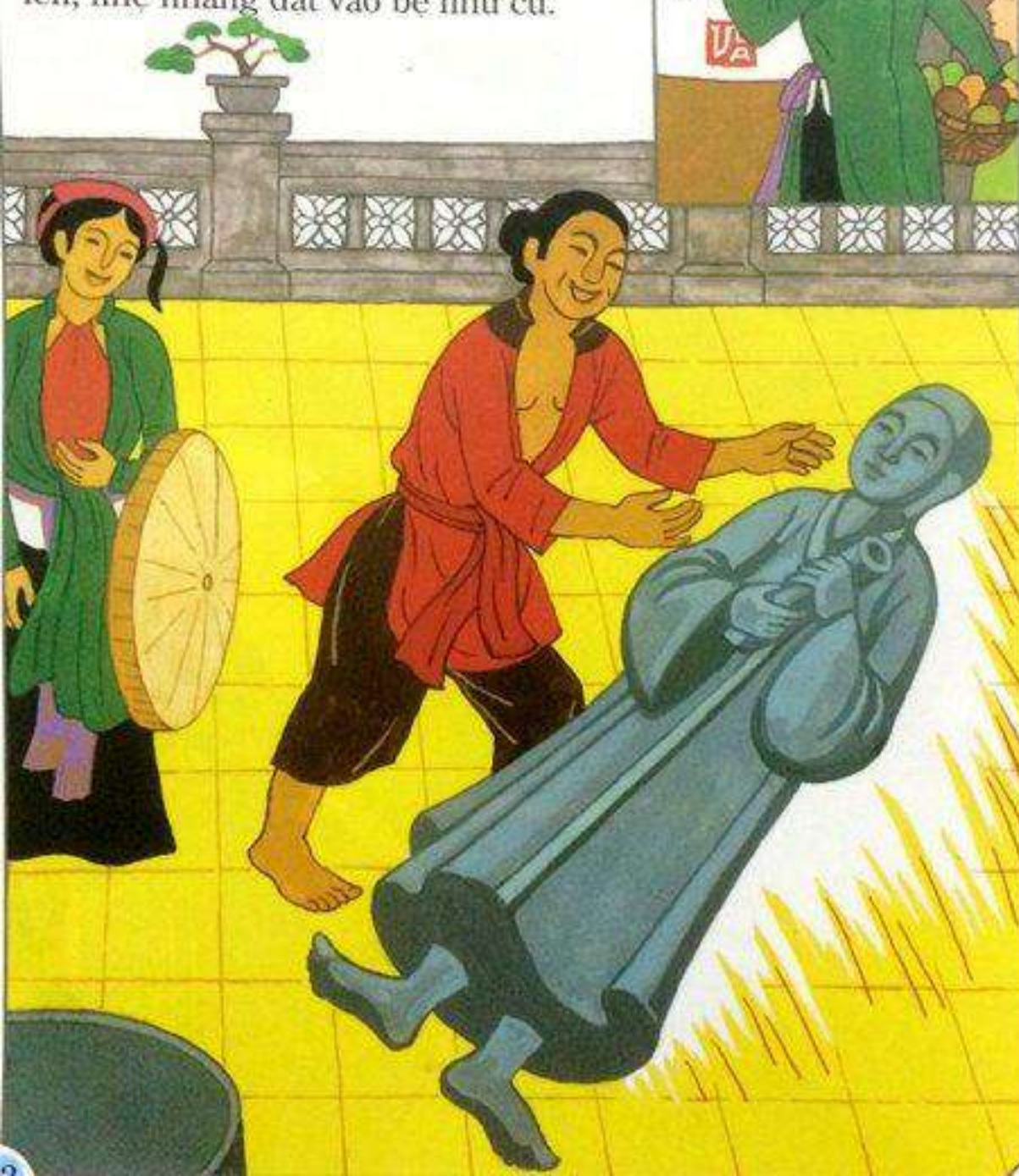

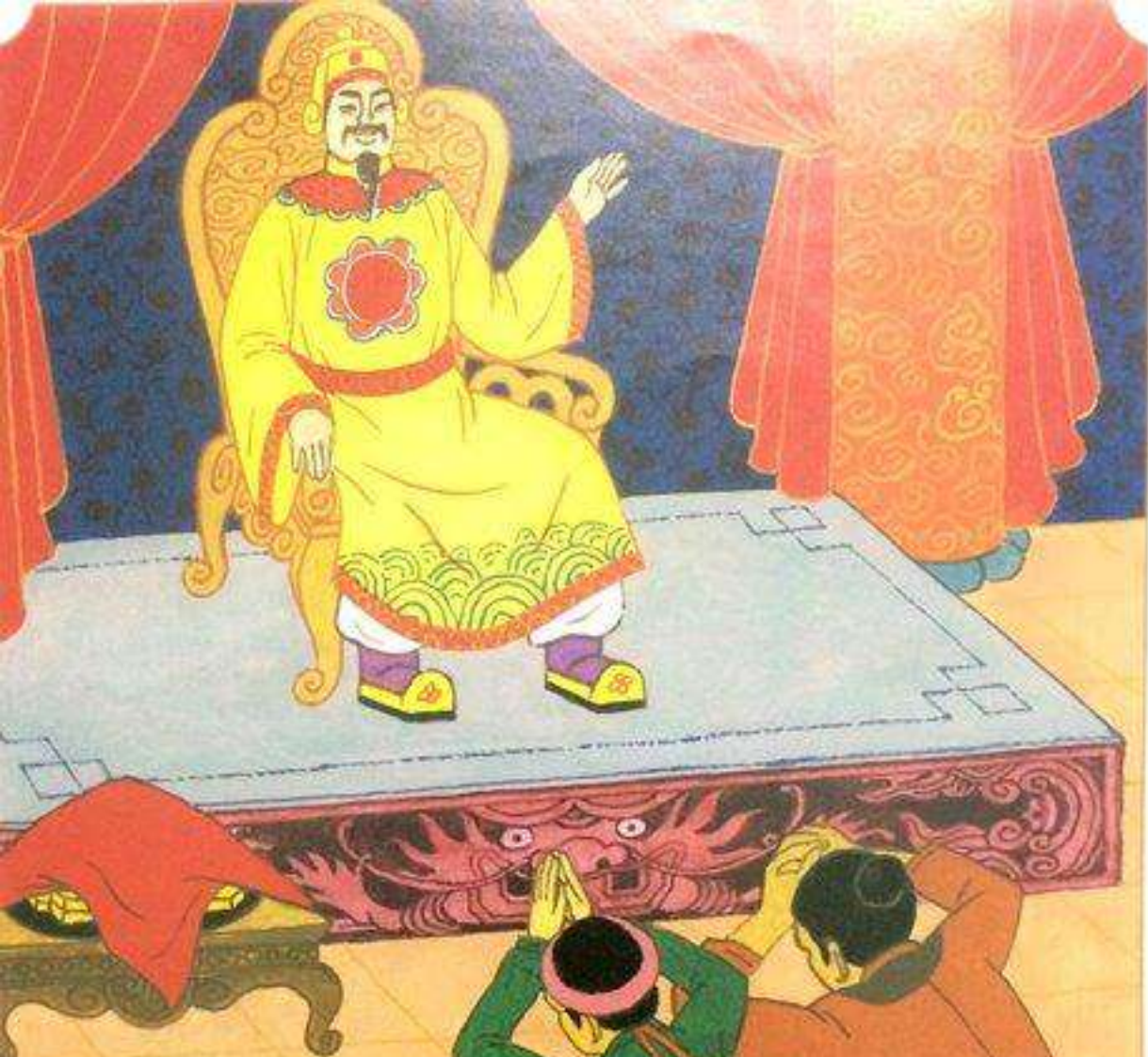
Họ thấy ngay mọi pho tượng phỗng bị đổ xuống đất. Nhưng lạ thay, hàng chục người linh xúm vào cũng không khiêng nổi pho tượng lên.

Các quan cấp báo về kinh đô, nhà vua rất lo, liền sai yết bâng, cho tất cả thần dân nếu ai nâng được bức tượng lên thì sẽ trọng thưởng.

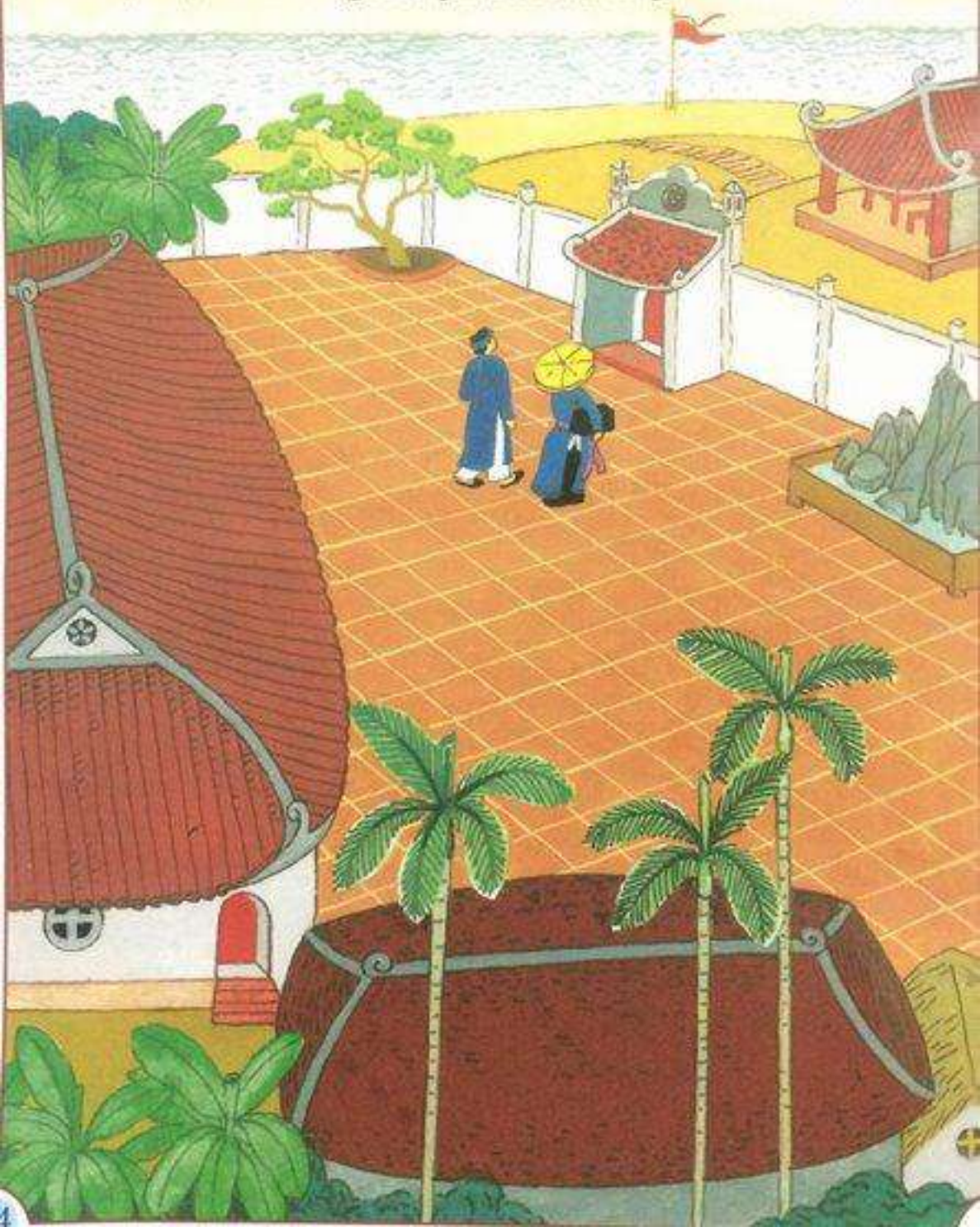
Mai Thị đi chợ, đọc được tin này liền về báo chồng ra bóc cáo thi, xin quan cho vào nâng thừ. Quả nhiên anh chàng đánh giấm đã nhắc được tương phòng lên, nhẹ nhàng đặt vào bệ như cũ.

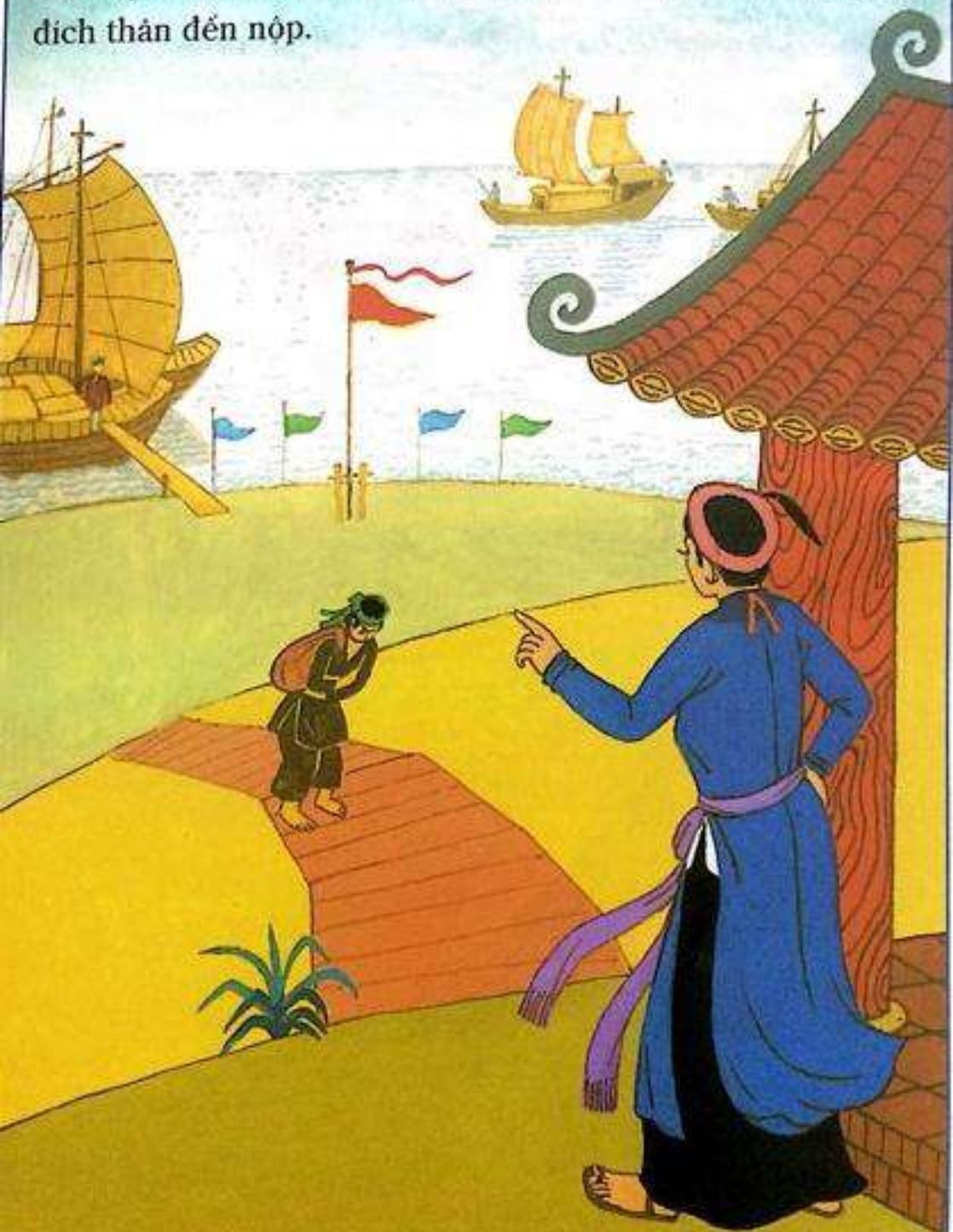

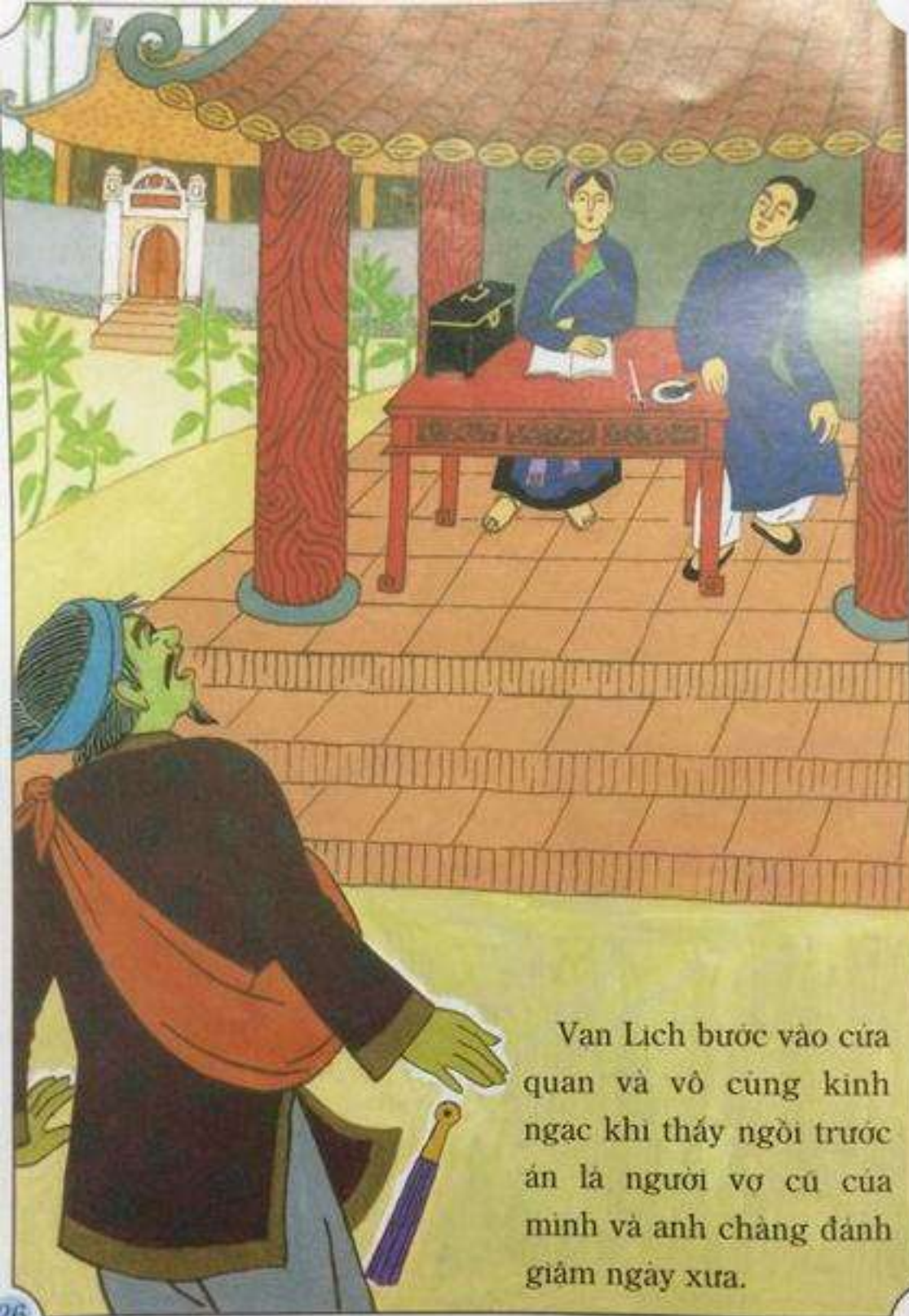
Ngay lập tức nhà vua khỏi bệnh, vua sai thưởng vàng bạc cho vợ chồng chàng đánh giặc nhưng họ không nhận, chỉ xin được làm chức tuần ti (quan thu thuế) ở sông Cà. Vua chấp thuận ngay.

Vợ chồng Mai Thi đến nơi nhậm chức. Sân vàng bạc, họ xây dựng nhà cửa đồ sộ ngay bên cửa sông. Hàng ngày thuyền buôn qua lại trên sông đều phải lên bờ nộp thuế cho họ.

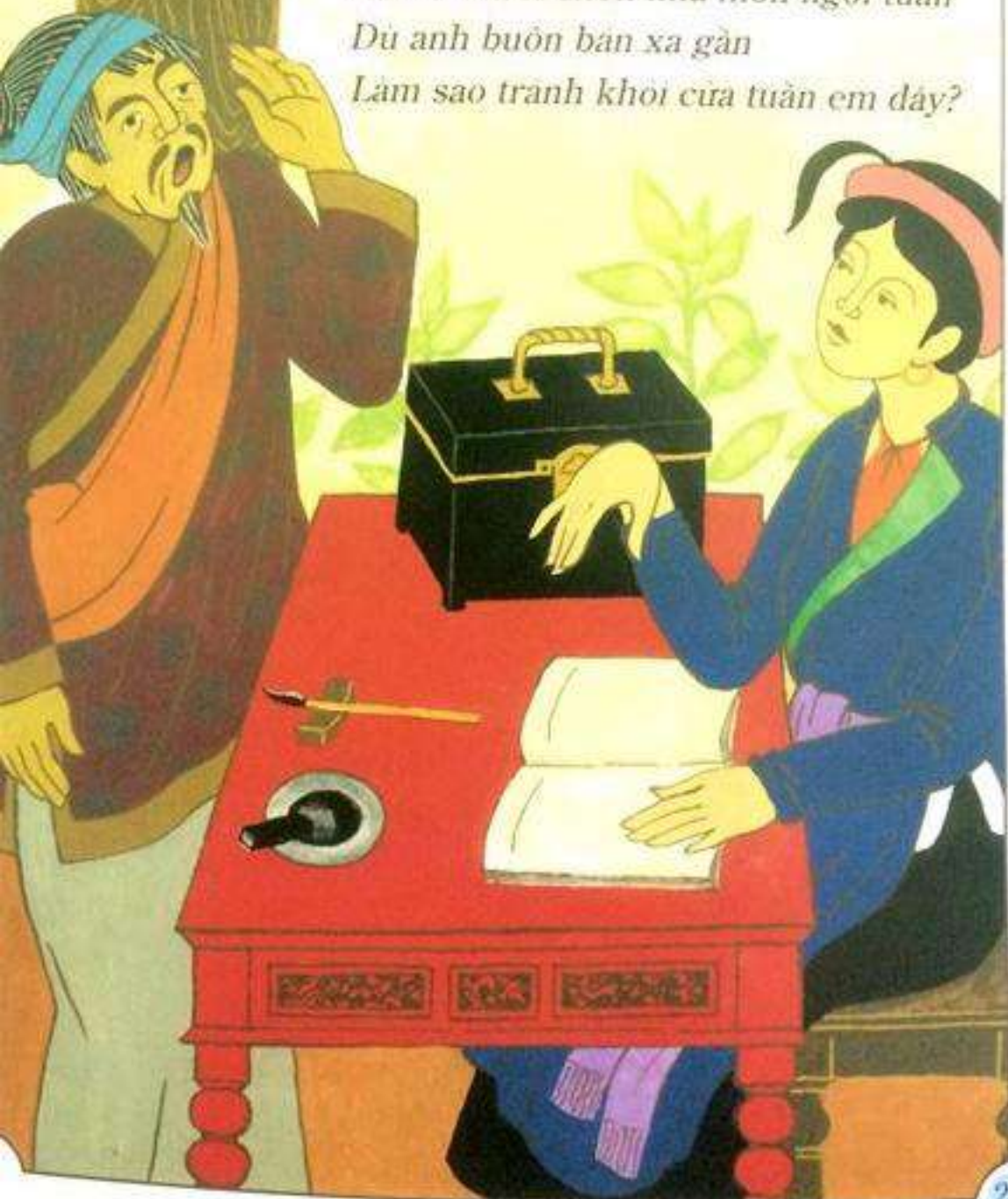
Một hôm, thuyền của Vạn Lịch đi qua, hán cho người lên nộp thuế. Mai Thị biết vậy liền bắt chủ thuyền phải dịch thân đến nộp.

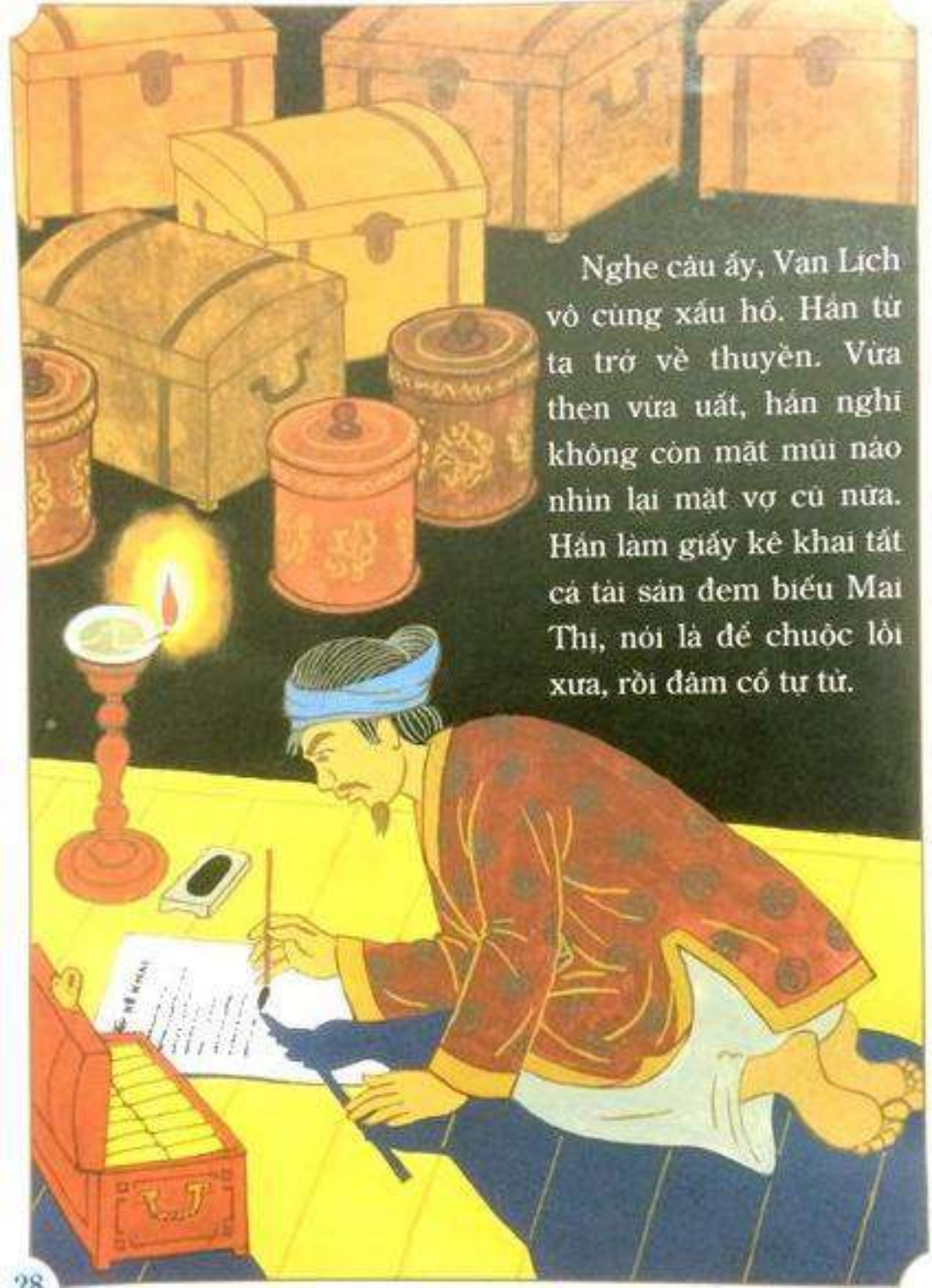

Van Lich bước vào cửa quan và vô cùng kinh ngạc khi thấy ngồi trước án là người vợ cũ của mình và anh chàng đánh giám ngày xưa.

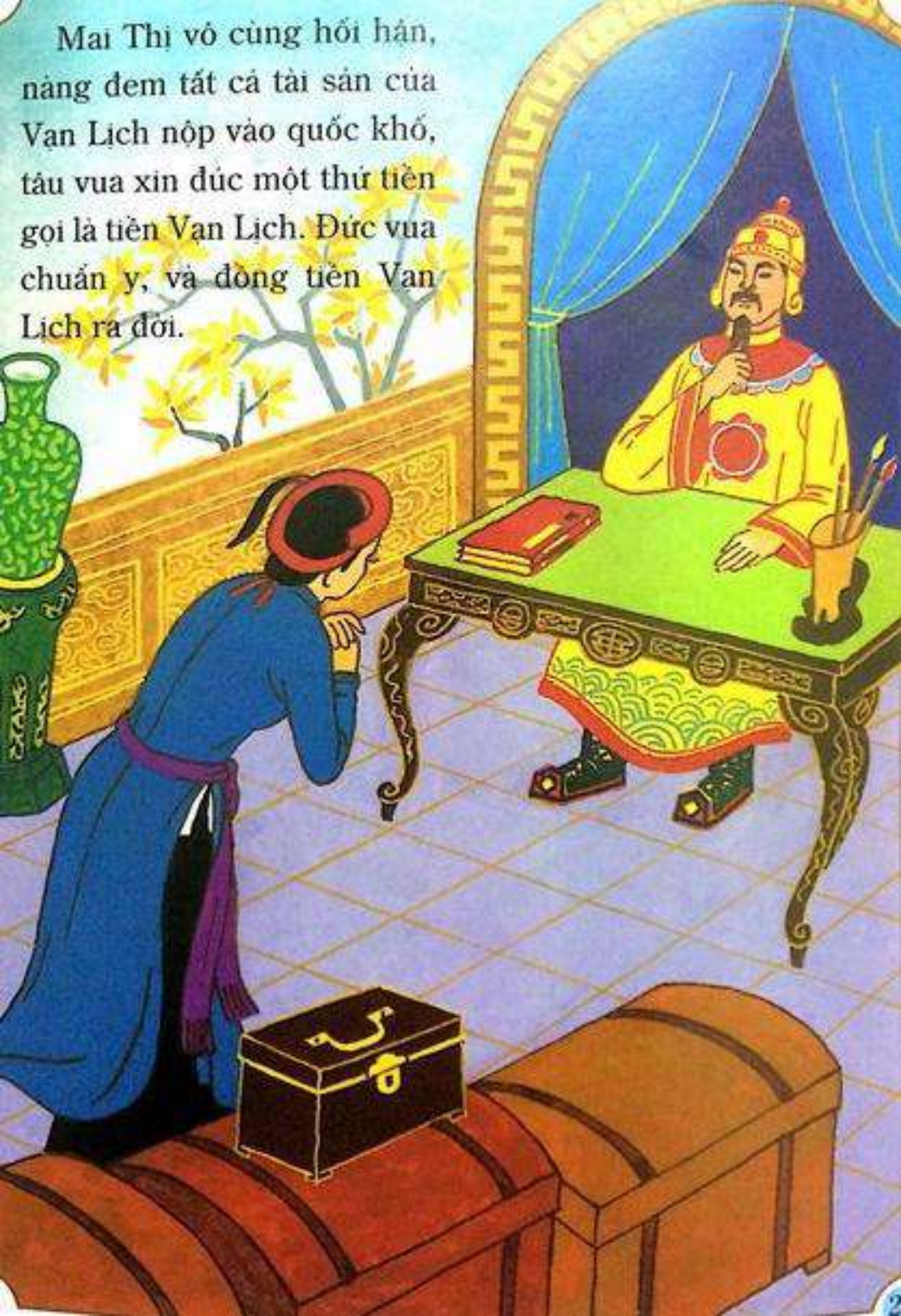
Mai Thi mĩa mai bảo hân;
Biết rằng anh vãn đi buồn
Em về kiếm chôn nha môn ngồi tuần
Dù anh buồn bán xa gần
Làm sao tránh khỏi cửa tuần em đây?

An illustration of a man in traditional Chinese attire, including a blue headband and a red robe with a dark pattern, kneeling on a blue mat. He is writing on a scroll with a brush. To his left is a lit oil lamp on a red stand. In the background, several large wooden treasure chests and two smaller red cylindrical containers are visible. The scene is set in a room with a yellow floor.

Nghe câu ấy, Văn Lịch
vô cùng xấu hổ. Hân từ
ta trở về thuyền. Vừa
then vừa uất, hân nghi
không còn mặt mũi nào
nhìn lại mặt vợ cũ nữa.
Hân làm giấy kê khai tất
cả tài sản đem biếu Mai
Thị, nói là để chuộc lỗi
xưa, rồi dám cố tự tử.

Mai Thị vô cùng hối hận, nàng đem tất cả tài sản của Vạn Lịch nộp vào quốc khố, tâu vua xin đúc một thứ tiền gọi là tiền Vạn Lịch. Đúc vừa chuẩn y, và đồng tiền Vạn Lịch ra đời.

VẠN LỊCH KIM TIỀN

Mai Thi đem số tiền ấy phân phát cho những người nghèo khổ. Ngày nay người ta thỉnh thoảng vẫn còn nhặt được vài đồng tiền đó. Dân gian còn truyền tụng câu ca:

*Đồng tiền Vạn Lịch thích bốn chữ vàng
Anh tiếc công anh gán bó với nắng bấy lâu...*

